

បណ្តាញអាស៊ីដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី (ANFREL)

បេសកកម្មសង្កេតការបោះឆ្នោតអន្តរជាតិ (IEOM) សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើស
ក្រុមប្រឹក្សាឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ ២០១៧ នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ការបោះឆ្នោតប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងរលូន ប៉ុន្តែនៅមានបញ្ហាប្រឈមចំពោះមុខ

សម្រាប់ការផ្សព្វផ្សាយភ្លាមៗ

ទីក្រុងភ្នំពេញ ប្រទេសកម្ពុជា
ថ្ងៃទី ៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៧

បណ្តាញអាស៊ីដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី (ANFREL--អានប្រែល) សូមអបអរសាទរដល់ប្រជាជន
នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលហ៊ានប្រើប្រាស់សិទ្ធិយ៉ាងច្រើនរបស់ខ្លួនក្នុងការបោះឆ្នោត។ អានប្រែល
សូមកោតសរសើរចំពោះការចាត់វិធានការនានា ដោយគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត
(គជប) ក្នុងការធ្វើឱ្យដំណើរការបោះឆ្នោតកាន់តែប្រសើរ និងភាគីពាក់ព័ន្ធជាច្រើនដែលខិតខំប្រឹង
ប្រែងធានានូវការបញ្ចប់ការបោះឆ្នោតដោយជោគជ័យ។

អានប្រែល សូមចូលរួមសាទរចំពោះជោគជ័យនៃដំណើរការបោះឆ្នោត ដែលប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងរលូន
មានអត្រាអ្នកបោះឆ្នោតច្រើនជាងមុននៅទូទាំងប្រទេស និងមានសេចក្តីរាយការណ៍តិចតួច
ពីការកើតមានហេតុការណ៍នានា ទោះបីជាមានការអនុវត្តវិធានកំណត់ដោយ គជប មិនដូចគ្នាគ្នា។
យុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោតមានលក្ខណៈកាន់តែរស់រវើក និងប្រកបដោយសន្តិវិធីជាងការបោះឆ្នោត
មុនៗ ទោះបីជាមានការបន្តធ្វើសកម្មភាពដោយអយុត្តិធម៌ ដូចជា ការប្រើប្រាស់ធនធានរដ្ឋសម្រាប់
ការធ្វើយុទ្ធនាការ ការបំភិតបំភ័យគូបដឹកនាំយោបាយ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល និង
ការទិញសន្លឹកឆ្នោតដើម្បីកៀរគរការគាំទ្រគ្នា។

ក្នុងចំណោមភាពប្រសើរឡើងសំខាន់ៗដែលយើងសង្កេតឃើញក្នុងការបោះឆ្នោតឆ្នាំនេះ ធៀបនឹង
ការបោះឆ្នោតកន្លងមក គឺការបង្កើតបញ្ជីឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោតថ្មី ដែលជួយដល់ការបញ្ជ្រាញសកម្មភាព
មានឈ្មោះក្រីក្រ និងការបោះឆ្នោតទ្វេដង និងការអនុម័តច្បាប់ គជប ថ្មីនៅឆ្នាំ ២០១៥។ ស្ថាប័ន
គ្រប់គ្រងការបោះឆ្នោតដែលបង្កើតឡើងដោយច្បាប់នេះមានគុណភាព និងប្រសិទ្ធភាពច្រើនជាងមុន
ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងតាមរយៈបទប្បញ្ញត្តិ និងគោលការណ៍ណែនាំដែលកាន់តែយុត្តិធម៌។ យ៉ាងណាមិញ ការដាក់
នីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌជាបន្តបន្ទាប់លើសមាជិកមួយចំនួនរបស់ គជប អាចបង្កការគំរាមកំហែងដល់ឯករាជ្យ
ភាពរបស់ គជប។

អានប្រែល សង្កេតឃើញថា ប្រព័ន្ធបោះឆ្នោតដែលកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពកើតចេញពីវិធានស្តីពី
ការបោះឆ្នោតរបស់ គជប និងការអនុវត្តវិធានទាំងនោះ។ នៅថ្ងៃបោះឆ្នោត បេសកកម្មរបស់យើងបាន
កត់សម្គាល់នូវចំណុចប្រាសចាកមួយចំនួនពីនីតិវិធីបោះឆ្នោតស្តង់ដារ ហើយការកើតឡើងភាគច្រើន
បណ្តាលមកពីការកង្វះការបណ្តុះបណ្តាលមន្ត្រីបោះឆ្នោត។ ក្នុងន័យនេះ គេគួរមានកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែង
បន្ថែមទៀតក្នុងការបង្កើនសមត្ថភាពស្ថាប័នគ្រប់គ្រងការបោះឆ្នោតរបស់កម្ពុជា ឱ្យបានមុនការបោះ
ឆ្នោតថ្នាក់ជាតិឆ្នាំ ២០១៨។

យ៉ាងនេះក្តី អានប្រែល នៅតែព្រួយបារម្ភចំពោះសេចក្តីសម្រេចរបស់ គជប ក្នុងការពន្យារពេល
ចេញលិខិតបញ្ជាក់ដោយគណៈកម្មការរៀបចំការបោះឆ្នោតឃុំ/សង្កាត់ (CEC) រហូតដល់ម៉ោង ២:៣០
នាទីរសៀលនៅថ្ងៃបោះឆ្នោត។ ខណៈដែលចេតនានៃការផ្តល់សិទ្ធិអ្នកបោះឆ្នោតដោយគ្មានអត្ត
សញ្ញាណប័ណ្ណជាចំណុចដ៏ល្អប្រសើរ សេចក្តីសម្រេចផ្លាស់ប្តូរបទប្បញ្ញត្តិក្រោយការបើកស្ថានីយ៍បោះឆ្នោត
បានបង្កការភ័យច្រលំ និងធ្វើឡើងយឺតពេលពេកហើយសម្រាប់អ្នកបោះឆ្នោតជាច្រើនដែលត្រូវបាន
បណ្តេញចេញដោយមន្ត្រីរៀបចំការបោះឆ្នោតនៅស្ថានីយ៍បោះឆ្នោត។ អានប្រែល កត់សម្គាល់ឃើញថា ក្នុង
ករណីមួយចំនួន លិខិតបញ្ជាក់ទាំងនេះត្រូវបានផ្តល់ឱ្យដោយគ្មានការបង្ហាញឯកសារចាំបាច់។ ចំណុចនេះ
អាចរារាំងដល់ដំណើរការបញ្ជាក់អត្តសញ្ញាណរបស់អ្នកបោះឆ្នោត។

ក្រៅពីនេះ អានហ្គេល បានទទួលរបាយការណ៍ពីភាគីពាក់ព័ន្ធមួយចំនួនស្តីពីកងទ័ពទំនេរពី ភារកិច្ចដែលបោះឆ្នោតនៅក្រៅឃុំដែលពួកគេរស់នៅ ពេលខ្លះមានចំនួនច្រើនលើសលប់ និងស្ថានីយ បោះឆ្នោតដែលពោរពេញដោយកងទ័ព។ ទោះបីជាបាយការណ៍ទាំងនេះត្រូវមានការបញ្ជាក់បន្ថែមក្តី ក៏គេគួរបញ្ជ្រាញសករណីទាំងនេះក្នុងការបោះឆ្នោតនៅឆ្នាំក្រោយ ដើម្បីកុំឱ្យប្រជាជនបាត់បង់ទំនុកចិត្តលើ ដំណើរការបោះឆ្នោត។ អានហ្គេល មានការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងចំពោះការចុះខ្សោយផ្លូវច្បាប់ ការ បៀតបៀនលើអ្នកសារព័ត៌មាន និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល និងការរាយប្រហារលើសេរីភាពបញ្ចេញមតិ និង សេរីភាពប្រមូលផ្តុំ។ សកម្មភាពទាំងនេះសុទ្ធតែធ្វើឡើងដើម្បីរារាំងស្ថេរសុចរិតភាពក្នុងដំណើរការ បោះឆ្នោត។

អ្នកអង្កេតការណ៍អន្តរជាតិអំពីការវិនិច្ឆ័យភាពនៃប្រជាជន ដែលគ្មានការភ័យខ្លាច ក្នុងពេលបោះឆ្នោត ដោយគោរពតាមតម្លៃ និងគោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្សជាមូលដ្ឋាន។ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ របស់អាជ្ញាធរមួយចំនួនដែលធ្វើឡើងមុនថ្ងៃបោះឆ្នោត បានបង្កបរិយាកាសបំភិតបំភ័យ ដែលអាច ជះឥទ្ធិពលលើទំនុកចិត្តរបស់អ្នកបោះឆ្នោត ក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនយោបាយរបស់ខ្លួន។ សេចក្តី ថ្លែងការណ៍ទាំងនេះរួមបញ្ចូល ប៉ុន្តែមិនកំណត់ត្រឹមមតិយោបល់ពី ៖ រដ្ឋមន្ត្រីការពារជាតិ ទៀ បាញ់ ដែលព្រមានថា អ្នកគាំទ្រនឹងត្រូវរាយបាត់ធ្មេញ¹ អគ្គសេនាធិការរងនៃកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធ ជា តារា ដែលបានប្រកាសថា កងទ័ពនឹងគាំទ្រលោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន “ជារៀងរហូត²” និងលោក នាយករដ្ឋមន្ត្រីផ្ទាល់ដែលបានបញ្ជាក់ថា គាត់ហ៊ាន “កំចាត់មនុស្ស ១០០ ឬ ២០០ នាក់³” ដើម្បី បន្តគ្រប់គ្រងអំណាច។

ទន្ទឹមនឹងការគំរាមកំហែងដោយផ្ទាល់ចំពោះអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល⁴ និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ⁵ ក្នុងប្រទេស និងក្របខណ្ឌគតិយុត្តិដែលវិភាគអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល និងគណបក្សនយោបាយ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ទាំងនេះបង្ហាញថា កម្ពុជានៅមិនទាន់សម្រេចបានទីលានប្រកួតស្មើភាពដែល អនុគ្រោះបំផុតដល់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យសេរីពហុបក្សឡើយ។ យ៉ាងនេះក្តី ការប្រមូលផ្តុំផ្នែកនយោបាយ បានធ្វើឡើងដោយសន្តិវិធីក្នុងយុទ្ធនាការយោសនាបោះឆ្នោត ដោយមានសេចក្តីរាយការណ៍ពីការកើត មានអំពើហិង្សាដាច់ដោយឡែកតែប៉ុណ្ណោះ។

អានហ្គេល សូមកោតសរសើរចំពោះអត្រាអ្នកមកបោះឆ្នោតចំនួន ៨៥,៧% និងកិច្ចខិតខំប្រឹង ប្រែងរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិលកម្ពុជាក្នុងការជំរុញការចូលរួម រួមភាគីពាក់ព័ន្ធនឹងការបោះឆ្នោត និង ដាក់ពង្រាយអ្នកអង្កេតការណ៍ប្រមាណ ៧៤.៦៧១ នាក់នៅទូទាំងប្រទេស។ គេគួរជំរុញ និងបណ្តុះ បន្ថែមទៀតនូវវប្បធម៌ប្រុងប្រយ័ត្ន និងការចូលរួមផ្នែកនយោបាយយ៉ាងសកម្មនេះ តាមរយៈការអនុម័ត ច្បាប់ដែលមិនវិភាគតម្លៃទាំងស្រុង និងការបញ្ចេញមតិដោយសេរី លើសពីនេះ អានហ្គេល សូមគាំទ្រ បេសកកម្មអន្តរជាតិផ្សេងទៀតក្នុងការអង្កេតការបោះឆ្នោត ដែលប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ គោលការណ៍មិនលម្អៀង និងការវិនិច្ឆ័យដោយឯករាជ្យលើការប្រព្រឹត្តទៅនៃការបោះឆ្នោត។

អានហ្គេល សង្ឃឹមថា កំណែទម្រង់ការបោះឆ្នោត ដូចជា ការជំរុញឱ្យមានទីលានប្រកួតដោយ ស្មើភាព ការពង្រឹងស្ថាប័ន គឺជា ការធានាអព្យាក្រឹត្យភាពរបស់អាជ្ញាធររដ្ឋទាំងអស់ ការប្រើប្រាស់ បទប្បញ្ញត្តិស្តីពីហិរញ្ញវត្ថុ និងសវនកម្មយុទ្ធនាការយោសនាគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ និងការផ្តល់សិទ្ធិដល់ពលរដ្ឋ ក្នុង និងក្រៅប្រទេស។

ចាប់ពីថ្ងៃទី ២៩ ខែ ឧសភា ដល់ថ្ងៃទី ៥ ខែ មិថុនា បេសកកម្មរបស់ អានហ្គេល ដែលដឹកនាំដោយ លោក Rohana Hettiarachchie បានដាក់ពង្រាយអ្នកអង្កេតការបោះឆ្នោតចំនួន ១៥ (ដប់ប្រាំ) នាក់

¹ hៗ ps://asiancorrespondent.com/2017/05/cambodian-deputy-pm-threatens-smashteeth- opposiៗ on/#umwDvixBIHPWjKBB.97
² hៗ p://www.phnompenhpost.com/naៗ onal/military-will-support-cpp-commander
³ hៗ ps://www.cambodiadaily.com/second/hun-sen-goes-ៗ rade-opponents-130441/
⁴ hៗ p://www.phnompenhpost.com/naៗ onal/interior-ministry-mulling-invesៗ gaៗ ons-ngos-neutrality
⁵ hៗ ps://www.cambodiadaily.com/news/court-complaint-filed-against-cambodia-daily-reporters-130575/

ដែលរួមមាន អ្នកវិភាគការបោះឆ្នោត ២ (ពីរ) នាក់ និងអ្នកស្ម័គ្រចិត្តអង្កេតការណ៍ ២១ (ម្ភៃមួយ) នាក់ នៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជាដើម្បីពិនិត្យតាមដានយុទ្ធនាការយោសនា និងថ្ងៃបោះឆ្នោត។ បេសកកម្មនេះ ធ្វើឡើងក្នុងខេត្ត ១៣ (ដប់បី) ក្នុងអំឡុងពេលពិនិត្យតាមដានយុទ្ធនាការយោសនា និងស្ថានីយ៍ បោះឆ្នោត ១៥១ (មួយរយហាសិបមួយ) ក្នុងខេត្ត ១៨ (ដប់ប្រាំបី) នៅថ្ងៃបោះឆ្នោត។ បេសកកម្មនេះ បានពិនិត្យឡើងវិញលើឯកសារមានស្រាប់ ធ្វើបទសម្ភាសន៍ស៊ីជម្រៅ និងអង្កេតស្ថានីយ៍បោះឆ្នោត។

អានប្រែល នឹងចេញផ្សាយរបាយការណ៍បណ្តោះអាសន្នស្តីពីបេសកកម្មអង្កេតការបោះឆ្នោត របស់ខ្លួនក្រោយការប្រកាសលទ្ធផលបោះឆ្នោតផ្លូវការដើម្បីបរិយាយបន្ថែមទៀតពីចំណុចរៀបរាប់ខាង លើ។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទងលោក Karel Jiaan Antonio តាមអ៊ីម៉ែល karel@anfrel.org។ បទសម្ភាសន៍ជាភាសាខ្មែរអាចត្រូវបានរៀបចំឡើងទៅតាមការចាត់តាំង។